

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

kopia: jonathan.andersson@regeringskansliet.se

Yttrande över promemoria - Ytterligare ett steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet

Er beteckning: KN2023/04664

Sammanfattning

Länsstyrelsen stödjer i huvudsak de förslag till regelförändringar som framförs i promemorian och bedömer att de i flera fall bidrar till tydligare processer och bättre beslutsunderlag som möjliggör säkerställande av skyddsvärden i enlighet med MKB-direktivet och miljöbalkens mål.

Länsstyrelsen anser dock att det blir en omständlig och onödig process om bedömning av om en vattenverksamhet kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller ej ska göras i *alla* anmälningssärenden enligt 11 kap miljöbalken, och anser att det endast ska göras i de anmälningssärenden som omfattas av MKB-direktivets bilaga 2.

Länsstyrelsen bedömer vidare det befogat med en begränsning av undantaget enligt 11 kap. 11 § gällande lantbruksfastigheters vattenuttag. Länsstyrelsen konstaterar därvid att en anmälningsskyldighet till skillnad från tillståndsskyldighet är adekvat samt att uttag större än 10 m³ per dygn är relevant för Gotland med hänsyn till vattensituationen i länet. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att ett stort antal lantbrukare och lantbruksföretag kommer att beröras i länet och föreslår att det ska vara möjligt att samordna anmälan enligt 9 respektive 11 kap. miljöbalken och till samma tillsynsmyndighet när det gäller lantbruksföretag, för att minska ytterligare regelbörda för lantbruksföretagarna. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att även vissa undantag enligt 11 kap. 12 § skulle behöva kompletteras med en anmälningsskyldighet.

När det gäller 12 kap. miljöbalken, konstaterar Länsstyrelsen att större solcellsanläggningar kan behöva prövas på annat sätt än dagens 12:6-samråd, dvs på ett sätt som innefattar en lokaliseringsprövning där hänsyn kan tas till allmänna intressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen lämnar i det nedanstående synpunkter under respektive avsnitt.

Synpunkter på förslag och bedömningar i avsnitt 6

6.1 Vattenverksamheter

6.1.1 Krav på beslut i frågan om betydande miljöpåverkan

Länsstyrelsen hanterar många anmälningsärenden enligt 11 kap. miljöbalken som handlar om mindre åtgärder samt natur- eller fiskevårdande åtgärder som inte ingår i MKB-direktivets bilaga 2. Länsstyrelsen anser det därför vara en omständlig och onödig process att bedömning av om en vattenverksamhet kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska göras i *alla* anmälningsärenden, och anser att endast detta ska göras i de anmälningsärenden som omfattas av MKB-direktivets bilaga 2.

6.1.5 Krav på förprovning av vattentäkt för en jordbruksfastighets husbehovsförbrukning

Vattentillgången är mer begränsad på Öland och Gotland än i övriga landet på grund av de geologiska förutsättningarna kopplat till vattentillgång och vattenkvalitet. Länsstyrelsen konstaterar till exempel att samtliga grundvattenförekomster i Gotlands län riskerar att inte nå miljökvalitetsnormerna för kvantitativ status med avseende på förändrade grundvattennivåer. Salt grundvatten påträffas i stora delar av länet, bland annat genom Region Gotlands undersökningar av enskilda brunnar som utförs vart femte år¹.

Grundvattenuttag är som utgångspunkt tillståndspliktiga med undantag för de verksamheter som hänvisar till 11 kap. 11–12 §§ miljöbalken (1998:808).

Länsstyrelsen ser det motiverat att en begränsning införs av det undantag från tillståndsplikten som avser *en jordbruksfastighets husbehovsförbrukning och vattenförsörjning* enligt 11 kap. 11 § miljöbalken. Med hänvisning till det ovanstående, instämmer Länsstyrelsen även i förslaget att gränsen för när anmälningsplikt ska inträda sätts lägre för Gotland (och Öland).

Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att ett stort antal lantbrukare och lantbruksföretag i länet kommer att beröras av ändringen, åtminstone de cirka 95 lantbrukare och lantbruksföretag med djurhållning och egna vattentäkter som kan bedömas ha grundvattenuttag över den nivå som ska föranleda anmälan (10 m³ per dygn).

Länsstyrelsen konstaterar att det ur olika aspekter är relevant att information om grundvattenuttag finns hos tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att informationen om vilka verksamheter som avses i praktiken redan finns, då djurhållning med över 100 djurenheter är anmälningspliktig och

¹ [100-undersökningen | Region Gotland](#)

djurhållning med över 400 djurenheter tillståndspliktig enligt 9 kap. miljöbalken [som så kallad miljöfarlig verksamhet]. En schablonmässig bedömning av vattenåtgång vid sådana produktionsenheter stämmer väl överens med förslagna nivåer om 10 m³ respektive 25 m³.

Länsstyrelsen konstaterar att kravet i huvudsak kommer att träffa redan befintliga djurhållande verksamheter som redan är anmälningspliktiga till kommunal tillsynsmyndighet enligt 9 kap. miljöbalken. Förslaget att kräva anmälan till Länsstyrelsen för vattenverksamheten från samma lantbruksföretagare innebär en ytterligare regelbörda för dessa.

Regelförenkling och att underlätta för företagare är en del av de statliga myndigheternas uppdrag och en viktig del i svensk livsmedelsstrategi, vilket i sin tur syftar till en robust livsmedelsberedskap. I syfte att underlätta den administrativa bördan för lantbrukare och lantbruksföretag anser Länsstyrelsen att det ska vara möjligt att samordna anmälan enligt 9 respektive 11 kap. miljöbalken när det gäller lantbruksföretag. En praktisk lösning kan vara att tillsynen över vattenverksamhet när det gäller lantbruksfastigheter/djurhållare överläts till kommunal miljömyndighet.

Länsstyrelsen konstaterar att det krävs stora informationsinsatser för att undvika kompletteringskrav, långa handläggningstider och kostnader. Det bör bland annat klargöras att gränsen avser ett genomsnittligt vattenuttag på årsbasis.

Länsstyrelsen konstaterar för övrigt att även uttag som understiger 10 m³ per dygn kan medföra betydande påverkan på grundvattnet beroende på var uttaget sker. Flera grundvattenuttag inom ett begränsat område som var och en understiger 10 m³ per dygn riskerar att långsiktigt överskrida grundvattenbildningen inom området och kan orsaka saltvatteninträngning.

Länsstyrelsen konstaterar i sammanhanget att det i praktiken finns stora utmaningar även när det gäller undantaget enligt 11 kap. 12 § miljöbalken när det gäller grundvattenuttag, eftersom ansvaret för att bedöma om skada kan uppstå på enskilda eller allmänna intressen faller på den enskilda verksamhetsutövaren som kan sakna kompetens att göra bedömningen. För tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen) finns stora utmaningar när det gäller att få kunskap om okända vattenuttag². Länsstyrelsen konstaterar därför att det finns ett behov av att införa anmälningsplikt även för vissa andra grundvattenuttag. En sådan anmälningsplikt skulle enligt Länsstyrelsens bedömning öka kunskapen och effektivisera tillsynen väsentligt.

² [Ökad kunskap om vattenuttag i Sverige | SMHI](#)

6.1.7 Avgifter för handläggningen av en anmälan om vattenverksamhet

Länsstyrelsen instämmer delvis med förslaget om att avgiften ska betalas enligt timtaxa. Vattenverksamhet spänner dock över en stor bredd av åtgärder.

När det gäller anmälan om grundvattenuttag som avser *en jordbruksfastighets husbehovsförbrukning och vattenförsörjning* konstateras att det i huvudsak är redan befintliga vattentäkter som berörs, som varit i bruk under lång tid. Incitamentet för att anmäla sin vattenverksamhet kan minska om avgiften blir för hög.

En naturvårdande åtgärd som till exempel *anläggandet av en våtmark* är kostsamt i sig, och ger oftast inte någon intäkt för markägaren. Åtgärden leder också till produktionsbortfall om våtmarken anläggs på jordbruksmark eller i skog. Om en anmälan skulle bli avsevärt dyrare, eller om det inte går att förutse vilken kostnad en anmälan kommer att medföra, leder det till en minskad vilja att anlägga våtmarker.

Flera av Länsstyrelsens anmälningsärenden om vattenverksamhet berör mindre åtgärder och bland annat sådana som innebär natur- eller fiskevårdande åtgärder. En högre avgift för handläggning av sådana ärenden kan innebära den negativa konsekvensen att färre natur- eller fiskevårdande projekt genomförs. Detta blir troligen fallet om även verksamheter som inte innefattas av direktivets bilaga 2 får en utökad process och handläggningstid.

Länsstyrelsen konstaterar därför att om det blir markant dyrare att göra en anmälan om vattenverksamhet riskerar det påverka möjligheterna att klara vissa av de nationella miljökvalitetsmålen till 2030.

6.2 Jordbruksverksamheter, skogsbruksverksamheter, hetvattenanläggningar och starkströmsluftledningar

Länsstyrelsen bedömer att förslagen i flera fall bidrar till tydligare processer och bättre beslutsunderlag som möjliggör samordning med Länsstyrelsens övriga uppdrag och prövningar samt bedömningar och säkerställande av skyddsvärden i enlighet med MKB-direktivet och miljöbalkens mål.

Arbetsbelastningen hos Länsstyrelserna kommer dock öka. Särskilt under en övergångsperiod bedöms extra arbetstid behöva läggas på kommunikation och kompletteringar. De nya förfarandena kräver därför ökade resurser.

Länsstyrelsen ser en risk att anmälan av vad som kan bedömas som *mindre åtgärder* uteblir om kostnaden för anmälan är för hög. Risken är då att åtgärder som kan ha negativ påverkan på naturmiljön, som lätt hade kunnat undvikas med anvisningar i ärendet, utförs okontrollerat i naturmiljön.

När det gäller omläggning av markanvändningen anser Länsstyrelsen att det bör förtydligas i lagtexten att det nya förfarandet med 12:6-samråd även gäller anläggande av *solcellsparkar*, oavsett markslag. Solcellsanläggningar prövas idag ofta enbart genom samråd enligt 12 kap. 6 § och inte genom någon annan tillståndsprövning enligt miljöbalken eller plan- och bygglagen (kräver vanligen inte bygglov). Solcellsanläggningar har i princip uteslutande ytor som överstiger 5000 m², ofta över 100 hektar. Länsstyrelsen konstaterar att dessa kan ha påverkan även på andra allmänna intressen än naturvärden på platsen och anser att processen bland annat kring ianspråktagande av jordbruksmark för detta ändamål bör förtydligas. Forsvarsmakten har påtalat att solceller kan påverka totalförsvarets intressen. Länsstyrelsen konstaterar därför att solcellsanläggningar kan behöva prövas på annat sätt än 12:6-samråd, dvs som innefattar sådan lokaliseringsprövning att hänsyn kan tas till intressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken samt en tydligare process som innebär överklagningsbara beslut.

Övriga synpunkter

Om ändringarna genomförs krävs informationsinsatser, i synnerhet riktade mot de många lantbruksföretag som berörs av både ändringar gällande anmälningsplikt för vattenverksamhet och förfarandet avseende ändrad markanvändning mm. För att undvika kompletteringskrav, långa handläggningstider och kostnader orsakade av detta behöver samstämmig information samordnas och spridas nationellt så att det tydligt framgår vem som berörs och vad de nya kraven innebär för olika verksamhetsutövare.

Även arbetsbelastningen på Länsstyrelsen kommer att öka.

Ärendet

Europeiska kommissionen har framfört synpunkter på hur det s.k. MKB-direktivet, dvs Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, har genomförts i svensk rätt. I promemorian *Ytterligare ett steg för att förbättra genomförandet av MKB-direktivet* presenteras förslag som syftar till att förbättra det svenska genomförandet av direktivet. Förslagen innebär i huvudsak att vissa verksamheter och åtgärder ska anmälas till tillsynsmyndigheten, som ska göra en bedömning i frågan om huruvida verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Ändringar föreslås i bland annat miljöbalken, förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter, förordningen (1998:904) om anmälan för samråd och miljöprövningsförordningen (2013:251).

Länsstyrelsen i Gotlands län har beretts tillfälle att yttra sig över förslagen i promemorian.

De som medverkat i yttrandet

Detta yttrande avges av länsrådet Anneli Bergholm Söder med miljöprövnings-samordnare Lena Kulander som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Stefan Persson, vattenhandläggarna Louise Bergqvist Dvizac och Sara Almqvist, naturskyddshandläggare Per-Arvid Berglund, landsbygds-handläggare Gösta Cedergren, samhällsplanerare Torun Stening samt länsjurist Martin Fritz deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.